

Земляк Іванна

аспірантка

Науковий керівник: к.с-г.н., доцент Бойко О.Г.

Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

КОНЦЕПЦІЯ СТВОРЕННЯ ГЕОЕКОЛОГІЧНОГО АТЛАСУ

Сучасне значення моніторингу можна визначити як спостереження і контроль за змінами стану біосфери під впливом природних і антропогенних факторів, попередження про несприятливі для життя, здоров'я і виробничої діяльності людей наслідків, викликаних цими змінами.

Система контролю за навколишнім середовищем включає три основних види діяльності: 1) спостереження і контроль - систематичні спостереження за станом навколишнього середовища; 2) прогноз - визначення можливих змін природи під впливом природних і антропогенних факторів; 3) керування - заходи щодо регулювання стану навколишнього середовища.

Огляд великих просторів відкрили засоби дистанційного зондування, установлені на літаках і орбітальних супутниках Землі. Зображення земної поверхні, отримані з різних висот, безмежно розширюють поле зору дослідника.

Програма моніторингу довкілля Хмельницької області спрямована на реалізацію державної політики України у галузі охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки. Система моніторингу довкілля Хмельницької області є регіональною системою моніторингу, яка охоплює ландшафтні райони в межах адміністративних кордонів області та існуючої системи державного управління, що базується на принципах самостійності її суб'єктів у прийнятті природоохоронних управлінських рішень і належить до компетенції органів управління відповідного рівня [1].

Стан навколишнього природного середовища в області оцінюється неоднозначно: просторові переваги і перспективність розвитку природних комплексів, здатність до самоочищення поєднується із значним антропогенним тиском на нього. З метою удосконалення існуючої системи моніторингу довкілля з залученням новітньої матеріальної бази, інформаційних технологій створюється сучасна програма моніторингу довкілля Хмельницької області, яка буде відображати стан довкілля, атмосферного повітря, водних та земельних ресурсів, біологічних ресурсів, джерел забруднення довкілля, існуючої системи природоохоронної діяльності для визначення організаційної, функціональної та інформаційної структури суб'єктів системи моніторингу. Моніторинг довкілля являє собою багатоцільову інформаційну систему, основними завданнями якої є:

- 1) організація систематичних спостережень за станом складових довкілля;
- 2) виявлення ступеню антропогенного впливу на довкілля, факторів та джерел такого впливу;
- 3) виявлення зон підвищеної небезпеки;
- 4) розробка критеріїв допустимих та критичних рівнів впливу;
- 5) оцінка екологічного, економічного та естетичного збитків;
- 6) прогнозування стану довкілля та його змін [2].

Регіональна система моніторингу довкілля складається з локальних, відомчих, об'єктових систем моніторингу за предметними складовими довкілля. Локальні системи моніторингу організуються на окремих ділянках, зокрема: моніторинг м. Хмельницький включає моніторинг полігону твердих побутових відходів, ставків-накопичувачів рідких токсичних промислових відходів, моніторинг АТ «Подільський цемент», Хмельницька атомна станція.

Інформаційним базисом концепції збалансованого (стійкого) регіонального розвитку рекреаційного природокористування (РП), а також початковою функцією управлінського циклу є моніторинг. Відзначається особлива роль аерокосмічних методів, ГІС-технологій і картографічного моделювання в зборі, систематизації, обробці і представленні результатів моніторингу [3].

Картографічна форма узагальнення зібраної інформації складає основу будь-яких географічних досліджень. Об'єктом геоecологічного картографування є елементи геосистем, екосистем і соціально-виробничих систем, їхній взаємозв'язок і динаміка. З огляду на комплексний характер досліджень, найбільш продуктивним представляється шлях аерокосмічного моніторингу стану навколишнього середовища і створення геоecологічних атласів [4].

Підсумком геоecологічних досліджень є карти, у назві яких часто є присутнім слово "екологічна". З огляду на важливість картографічного методу в комплексі геоecологічних досліджень, спробуємо сформулювати вимоги, сукупність яких наближає нас до розуміння предмета і задач геоecологічного картографування [5].

Перша вимога – біоцентризм. Екологічними можуть називатися тільки такі карти, на яких показаний стан біоти. Об'єктом екологічного картографування часто є рослинність. Фітоecологічні карти найбільше повно відбивають зв'язку рослинності з умовами проживання і можуть використовуватися для індикації параметрів навколишнього середовища.

Друга вимога – антропоцентризм. Людство, як частина біоти, що грає особливу роль у житті географічної оболонки у фазі техногенезу. Геоecологія розглядає людину, населення, людство не тільки як джерело руйнування природи, але і жертви впливу як незмінної (стихійні процеси, нещастя), так і особливо змінюваної їм же самим природи.

Третя вимога – факторність. У комплект геоecологічних карт входять спеціальні карти, на яких показується стан окремих компонентів навколишнього середовища – літо генної основи, рельєфу, ґрунтового покриву, поверхневих і підземних вод, атмосфери, техногенного покриву і джерел забруднення, геохімічних умов і ін. Біота на цих картах найчастіше не показується. Строго говорячи, такі карти не є екологічними. Це особливий клас карт стану навколишнього середовища.

Четверта вимога – оцінність і прогнозність. У задачі геоecологічних досліджень обов'язково входить оцінка сучасного стану ландшафтів, окремих компонентів природи і прогноз динаміки навколишнього середовища.

Отже для проведення моніторингу геосистем необхідні знання про тимчасову структуру геосистем – зміна їх у часі, де розрізняють два типи змін: оборотні і необоротні (прогресивні). З ними зв'язані такі важливі поняття, як саморегуляція і стійкість геосистем.

Список використаних джерел

1. Авессоломова, И. А. Геохимические показатели при изучении ландшафтов [Текст] / И. А. Авессоломова. – М. : Изд-во МГУ, 1987. – 108 с.
2. Андреев, П. Н. Иллюстративный путеводитель по Юго-Западным казенным дорогам [Текст] /. – К., 1999. – 111 с.
3. Бойко, О. Г. Можливості використання ГІС/ДЗЗ технологій у точному землеробстві [Електронний ресурс] /О. Г. Бойко, В. В. Лапчинський. – 2010. URL : <http://eco.com.ua/content/zastosuvannya-geoinformatsiiniikh-tekhnologii-pri-otsintsivikoristannya-zemelnikh-resursiv-a>
4. Boiyko, O. GPS-receivers for update georeferenced remote distance sensing [Text] / O. Boiyko, V. Dodurych, T. Kushniruk. – 2014.
5. Ахмедова, Е. А. Региональный ландшафт: история, экология, композиция [Текст] / Е. А. Ахмедова //Ландшафтное исследования в градостроительстве. – Самара : Самарское изд-во, 1991. – 245 с.



Кулик Степан

директор

Тернопільська державна сільськогосподарська

дослідна станція ІКСГП НААН

м. Тернопіль

Лапчинський Віталій

к.с.-г.н., доцент

Гаврилянчик Наталія

асистент

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ В УКРАЇНІ

Україна, чи не остання держава у Європі, що створила власну електронну земельно-кадастрову систему. Такий хід подій, дав можливість врахувати досвід багатьох країн та перейняти всі переваги при створенні цієї системи.

За визнанням фахівців, українська земельна кадастрова система, за територією яка ним охоплюється, є найбільшою в Європі. Відповідно тривалість її підготовки до запуску теж зайняла багато часу.

На законодавчому рівні, затвердження Державного земельного кадастру відбулося 07.07.2011 року, прийняттям Верховною Радою України Закону № 3613-VI [1].

Регулювання відносин, що виникають при веденні Державного земельного кадастру, здійснюється відповідно до Конституції України, Земельного кодексу України, цього Закону, законів України "Про землеустрій", "Про оцінку земель", "Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність", "Про захист персональних даних", інших законів України та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів.

За результатами підготовки Державного земельного кадастру, були виконані чималі роботи з інвентаризації земель, створення автоматизованого процесу